

Cultuurhistorische waarden

Wat betekent het voor u?

Inhoudsopgave

Inleiding	3
1. Gebouwde objecten	4
A. Monumentale bouwwerken	4
Hoe herken ik deze gebouwen op de kaart?	4
Wat betekent de waarde 'Monumentaal'?	4
Waarom zijn deze gebouwen zo gewaardeerd?	4
Wat verandert er met het bestemmingsplan / de beheersverordening?	5
Wat kan er nog vergunningsvrij?	5
Wat houdt dit regulier onderhoud in?	5
Wat moet ik doen om een vergunning te krijgen?	5
Voorbeeld	6
Wat is regulier onderhoud?	7
B. Waardevolle bouwwerken	8
Hoe herken ik deze gebouwen op de kaart?	8
Waarom zijn deze gebouwen zo gewaardeerd?	8
Wat verandert er met het bestemmingsplan / de beheersverordening?	8
Wat kan er nog vergunningvrij?	8
Wat moet ik doen om een vergunning te krijgen?	9
Voorbeeld	9
2. Stedenbouwkundige ensembles	10
Hoe herken ik deze gebieden op de kaart?	10
Waarom zijn deze gebieden zo gewaardeerd?	10
Wat verandert er met het bestemmingsplan / de beheersverordening?	10
Wat kan er nog vergunningvrij?	11
Wat moet ik doen om een vergunning te krijgen?	11
Voorbeeld	12
3. Uitvoeren werkzaamheden	13
Hoe herken ik deze gebieden op de kaart?	13
Waarom zijn deze gebieden zo gewaardeerd?	13
Wat verandert er met het bestemmingsplan / de beheersverordening?	14
Wat kan er nog vergunningvrij?	14
Wat moet ik doen om een vergunning te krijgen?	14
Subsidie Instandhouding Erfgoed	16

Inleiding

Cultuurhistorie

De gemeente Alphen aan de Rijn kent een lange ontwikkelingsgeschiedenis. Dat is terug te zien aan de vele bijzondere oude gebouwen, de historische wijken en het landschap. We zijn trots op deze geschiedenis. 'Een gemeente met oog voor het verleden is een gemeente met een fundament voor de toekomst.'

Daarom hebben we de gebouwen en plekken die iets over het verleden van de gemeente vertellen, aangegeven op de cultuurhistorische waardenkaart. Deze kunt u vinden op de website www.alphenaandenrijn.nl/erfgoed. Om bij nieuwe ontwikkelingen deze waarden goed mee te wegen, zijn de waarden gevat in een bestemmingsplan/ beheersverordening 'Cultuurhistorie'. Deze is te vinden op www.ruimtelijkeplannen.nl. Hierin zijn de regels opgesteld om de waarden voor toekomstige generaties te kunnen behouden. Wat dit precies betekent, zetten we in deze folder voor u op een rij.

In het bestemmingsplan/ de beheersverordening zijn de cultuurhistorische waarden in drie hoofdstukken verdeeld. Gebouwde objecten, Stedenbouwkundige ensembles en Uitvoeren werk-(werkzaamheden).

1. Gebouwde objecten

Gebouwen binnen deze categorie zijn er in vele verschillende soorten en maten. De woonhuizen, boerderijen, kantoorgebouwen, kerken, scholen, raadhuisen en overige bouwwerken vertegenwoordigen cultuurhistorische waarden. De ontwikkeling en groei van de gemeente in al haar kernen is er aan af te lezen. Gezamenlijk bepalen ze een groot deel van de kwaliteit van onze leefomgeving en maken ze het verleden tastbaar. De categorie bouwwerken is onderverdeeld in twee type waarderingen:

A. Monumentale bouwwerken

● Hoe herken ik deze gebouwen op de kaart?

4

Gebouwen die onder de ‘monumentale bouwwerken’ vallen, zijn op de cultuurhistorische waardenkaart gewaardeerd met een zeer hoge cultuurhistorische waarde. Ze zijn te herkennen aan de rode kleur. In het bestemmingsplan of de beheersverordening ‘Cultuurhistorie’ hebben deze objecten de (dubbel) bestemming Waarde - Cultuurhistorie - Bouwwerken - Monumentaal gekregen.

Wat betekent de waarde ‘Monumentaal’?

De gebouwen die onder deze waarde vallen zijn voor wat betreft het exterieur gelijk gesteld aan gemeentelijke monumenten.

Waarom zijn deze gebouwen zo gewaardeerd?

Gebouwen die deze waardering hebben gekregen, vertegenwoordigen een belangrijke lokale cultuurhistorische waarde. Dat kan zijn vanwege de bijzondere architectuur, de stedenbouwkundige waarde, vanwege de bijzondere relatie met de geschiedenis van de gemeente of de zeldzaamheid van bouwtypologie. Deze gebouwen bepalen mede de identiteit van de gemeente in al haar kernen.

Wat verandert er met het bestemmingsplan / de beheersverordening?

Om de aanwezige cultuurhistorische waarden voor de toekomst te behouden zijn regels opgesteld. Deze regels zorgen ervoor dat bij een aanvraag om omgevingsvergunning een beoordeling kan plaatsvinden. Hierbij kijkt de gemeente of de wijzigingen voldoende rekening houden met de aanwezige cultuurhistorische waarden en in hoeverre een aantasting daarvan acceptabel is. Deze regels zijn vergelijkbaar met regels voor gemeentelijke monumenten maar gelden alleen voor de buitenkant van de gebouwen.

Wat kan er nog vergunningsvrij?

Alle werkzaamheden aan het interieur blijven vergunningvrij. Ook het plaatsen van een vergunningvrij bijgebouw blijft mogelijk. Het (regulier) onderhouden van het pand blijft ook vergunningvrij.

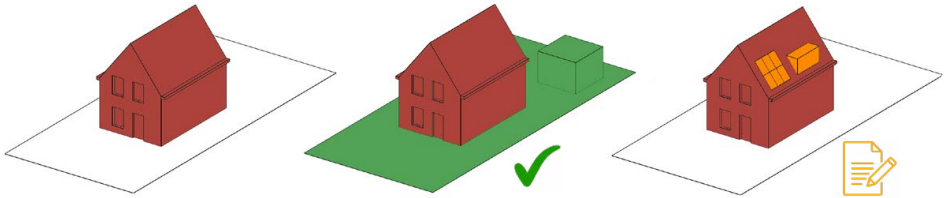
Wat houdt dit regulier onderhoud in?

Reguliere (kleine) onderhoudswerkzaamheden waarbij de materiaalsoort, kleur, vorm, detaillering en profilering niet anders worden, kunnen zonder vergunning uitgevoerd worden. Dat geldt bijvoorbeeld ook voor wijzigingen aan onderdelen zonder monumentale waarde waarvoor geen hak- en breekwerk in het casco nodig is. Bij twijfel kan altijd contact met de gemeente opgenomen worden.

Wat moet ik doen om een vergunning te krijgen?

Werkzaamheden waarbij de uiterlijke verschijningsvorm van het bouwwerk veranderen zijn vergunningplichtig. Bij een aanvraag voor omgevingsvergunning maakt u inzichtelijk wat de gewenste wijziging is. Hierbij wordt beoordeeld of de aanvraag bijdraagt aan het behouden of versterken van de cultuurhistorische waarde en of een eventuele aantasting daarvan acceptabel is. Voor het maken van deze afweging wordt altijd een advies ingewonnen bij de onafhankelijke gemeentelijke adviescommissie.

Voorbeeld:

Afbeelding 1

Een monumentaal bouwwerk is rood gekleurd op de cultuurhistorische waardenkaart. Het gehele object heeft eenzelfde waardering.

Afbeelding 2

U wilt aan of bij uw woning onderhoudswerkzaamheden uitvoeren zoals het schilderen van houtwerk, plaatselijk herstel van houtrot en het veranderen van uw tuinrichting. Deze werkzaamheden vallen binnen het 'reguliere onderhoud' en zijn daarmee vergunningvrij.

Afbeelding 3

U wilt op uw pand zonnepanelen plaatsen en/of een dakkapel. Deze werkzaamheden kunnen mogelijk de cultuurhistorische waarden aantasten en zijn daarmee vergunningplichtig. In de procedure omgevingsvergunning beoordeelt de gemeente of deze wijziging het bouwwerk aantast. Hierbij wordt altijd rekening gehouden met het gebruik en de duurzaamheid.

Wat is regulier onderhoud?

Regulier onderhoud	Geen regulier onderhoud maar restauratie (dan wel omgevingsvergunning nodig)
Opschuren en schilderen in dezelfde kleur.	Opschuren en schilderen in afwijkende kleur.
Vervangen kapotte ruiten of dakpannen door hetzelfde type glas of dakpan, mits niet het hele dak wordt vervangen of alle ruiten (dus alleen enkele kapotte delen).	Vervangen kapotte ruiten of dakpannen door afwijkende type glas of dakpannen. Vervangen gehele dak of alle ruiten.
Opstoppen van rieten daken.	Het geheel vervangen van het rieten dak.
Plaatselijk herstellen van kozijnen, ramen, deuren en pleisterwerk of het uithakken van rotte delen en het aanhelen van die delen met gelijke houtsoort en detaillering, waarbij na afwerking geen verschil te zien is met de oudere delen van het kozijn.	Vervangen van draaiende delen of het geheel vervangen van kozijnen.
Het plaatselijk herstellen van voegwerk met dezelfde metsel-specie/ voegmortel (essentieel voor behoud van een gevel en voorkomen vochtproblemen) en hetzelfde voegtype (bijvoorbeeld knipvoeg).	Het vervangen van grote delen of al het voegwerk.
Repareren van een goot of hemelwaterafvoer, mits in hetzelfde materiaal en detaillering.	Vervangen van gehele hemelwaterafvoer of dakgoot.

B. Waardevolle bouwwerken

● Hoe herken ik deze gebouwen op de kaart?

Gebouwen die de kwalificatie 'waardevol bouwwerk' hebben, zijn gewaardeerd met een hoge of een gemiddelde cultuurhistorische waarde. Op de cultuurhistorische waardenkaart zijn deze geel gekleurd. In het bestemmingsplan of beheersverordening Cultuurhistorie hebben deze objecten de (dubbel)bestemming Waarde – Cultuurhistorie – Bouwwerken gekregen.

Waarom zijn deze gebouwen zo gewaardeerd?

Gebouwen die deze waardering hebben gekregen, vertegenwoordigen een lokale cultuurhistorische waarde. Dat kan zijn vanwege de bijzondere architectuur, de stedenbouwkundige waarde of de zeldzaamheid. Deze gebouwen bepalen mede de identiteit van de gemeente.

Wat verandert er met het bestemmingsplan / de beheersverordening?

8

Om de aanwezige cultuurhistorische waarden voor de toekomst te behouden zijn regels opgesteld. Deze regels zorgen ervoor dat bij een aanvraag om omgevingsvergunning een beoordeling kan plaatsvinden. Hierbij kijkt de gemeente of de wijzigingen voldoende rekening houden met de aanwezige cultuurhistorische waarden en in hoeverre een aantasting daarvan acceptabel is.

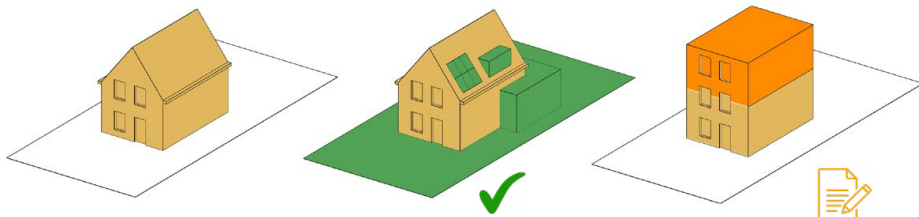
Wat kan er nog vergunningvrij?

Alle werkzaamheden die vergunningvrij voor de activiteit 'bouwen' kunnen worden uitgevoerd, blijven vergunningvrij. Dit betreft o.a. het uitvoeren van aanbouwen, bijgebouwen, het plaatsen zonnepanelen etc. Een uitzondering hierop vormt het slopen van een bouwwerk met een cultuurhistorische waarde. Hiervoor is nu een sloopvergunning vereist.

Wat moet ik doen om een vergunning te krijgen?

Bij een aanvraag voor omgevingsvergunning maakt u inzichtelijk wat de gewenste wijziging is. Hierbij wordt beoordeeld of de aanvraag bijdraagt aan het behouden of versterken van de cultuurhistorische waarde en in hoeverre een eventuele aantasting daarvan acceptabel is. Voor het maken van deze afweging wordt altijd een advies ingewonnen bij de onafhankelijke gemeentelijke adviescommissie.

Voorbeeld:

Afbeelding 4

Een waardevol bouwwerk is geel gekleurd op de cultuurhistorische waardenkaart. Het gehele object heeft eenzelfde waardering.

Afbeelding 5

U wilt aan uw pand een aanbouw plaatsen en op het dak een dakkapel en zonnepanelen. Voor deze werkzaamheden is geen aanvullende vergunningplicht indien u zich aan de wettelijke regels voor vergunningvrij bouwen houdt.

Afbeelding 6

U wilt uw schuine dak vervangen voor een plat dak en een extra verdieping toevoegen. Voor deze werkzaamheden heeft u een omgevingsvergunning nodig. In de procedure omgevingsvergunning beoordeelt de gemeente of deze wijziging de cultuurhistorische waarden aantast. Hierbij wordt altijd rekening gehouden met het gebruik en de duurzaamheid.

2. Stedenbouwkundige ensembles

Een boerderijlint, een voormalige arbeidersbuurt, een tuinwijk of een historische dorpskern is meer dan een verzameling van losse gebouwen. Deze gebieden noemen we ensembles waarin juist de onderlinge samenhang van gebouwen, openbare ruimte en mogelijk het landschap de identiteit bepalen. Voor deze gebieden zijn aanvullende regels opgesteld, omdat vele gebouwen in zichzelf geen directe cultuurhistorische waarde vertegenwoordigen maar wel een belangrijk onderdeel van een groter geheel zijn.

● Hoe herken ik deze gebieden op de kaart?

10

Ensembles van gebouwen die de kwalificatie ‘waardevol ensemble’ hebben, zijn gewaardeerd met een cultuurhistorische waarde. Op de cultuurhistorische waardenkaart zijn deze gebieden paars gekleurd. In het bestemmingsplan of beheersverordening Cultuurhistorie hebben deze gebieden de (dubbel)bestemming Waarde – Cultuurhistorie – Ensembles gekregen.

Waarom zijn deze gebieden zo gewaardeerd?

Gebieden die deze waardering hebben gekregen, vertegenwoordigen een lokale ensemblewaarde. Dat kan zijn vanwege de bijzondere stedenbouwkundige kwaliteiten of een herkenbare bouwperiode.

Wat verandert er met het bestemmingsplan / de beheersverordening?

Om de aanwezige cultuurhistorische waarden van deze ensembles voor de toekomst te behouden zijn regels opgesteld. Deze regels zorgen ervoor dat bij een vergunningaanvraag een beoordeling kan plaatsvinden. Hierbij kijkt de gemeente of de wijzigingen voldoende rekening houden met de aanwezige cultuurhistorische waarden en in hoeverre een aantasting daarvan acceptabel is.

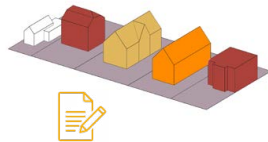
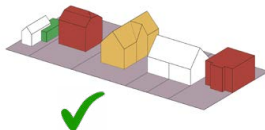
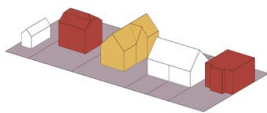
Wat kan er nog vergunningvrij?

Alle werkzaamheden die vergunningvrij voor de activiteit 'bouwen' kunnen worden uitgevoerd, blijven vergunningvrij. Dit betreft o.a. het uitvoeren als aanbouwen, bijgebouwen, plaatsen zonnepanelen etc. Een uitzondering hierop vormt het slopen van een bouwwerk binnen een waardevol ensemble. Hiervoor is nu een sloopvergunning vereist.

Wat moet ik doen om een vergunning te krijgen?

Bij een aanvraag voor omgevingsvergunning maakt u inzichtelijk wat de gewenste wijziging is. Hierbij wordt beoordeeld of de aanvraag bijdraagt aan het behouden of versterken van de cultuurhistorische waarde en of een eventuele aantasting van de waarde daarvan acceptabel is. Voor deze afweging wordt altijd een advies ingewonnen bij de onafhankelijke gemeentelijke adviescommissie.

Voorbeeld:

Afbeelding 7

Waardevolle ensembles zijn op de kaart paars gekleurd. Alle gebouwen binnen deze gebieden behoren tot het ensemble.

Afbeelding 8

U wilt aan uw pand een aanbouw plaatsen. Voor deze werkzaamheden is geen aanvullende vergunningplicht indien u zich aan de wettelijke regels voor vergunningvrij bouwen houdt.

Afbeelding 9

U wilt een bestaand gebouw slopen en een nieuw gebouw bouwen. Voor deze werkzaamheden heeft u een omgevingsvergunning nodig. In de procedure omgevingsvergunning beoordeelt de gemeente of deze wijziging het waardevolle ensemble aantast. Hierbij wordt altijd rekening gehouden met het gebruik en de duurzaamheid.

3. Uitvoeren werkzaamheden

Naast gebouwde objecten en stedenbouwkundige ensembles bestaan er binnen de gemeente nog vele andere landschappen en structuren en elementen met cultuurhistorische waarden. Zo zijn er middeleeuwse veenontginningen, droogmakerijen, waterstructuren, aangelegde parken en andersoortige groen met een bijzondere lokale waarde. Ook zijn er elementen die ons herinneren aan strijd en oorlogen die zich binnen de gemeentegrenzen hebben afgespeeld.

Hoe herken ik deze gebieden op de kaart?

Landschap en landschappelijke elementen met cultuurhistorische waarde zoals polders, droogmakerijen maar ook waterwegen, parken en opgaand groen en andere gebieden vallen onder de categorie waarvoor de regels 'Waarde - Cultuurhistorie - Uitvoeren werk(zzaamheden)' gelden.

13

Waarom zijn deze gebieden zo gewaardeerd?

Gebieden, structuren en elementen die deze waardering hebben gekregen, vertegenwoordigen een lokale cultuurhistorische waarde. Dat kan zijn vanwege de oorsprong, bijdrage aan de lokale identiteit, historische landschapswaarden of nalatenschap van een bepaalde gebeurtenis.

Wat verandert er met het bestemmingsplan / de beheersverordening?

Om de aanwezige cultuurhistorische waarden van deze gebieden, structuren en elementen voor de toekomst te behouden zijn regels opgesteld. Deze regels zorgen ervoor dat bij een aanvraag om omgevingsvergunning een beoordeling kan plaatsvinden. Hierbij kijkt de gemeente of de wijzigingen voldoende rekening houden met de aanwezige cultuurhistorische waarden en in hoeverre een aantasting daarvan acceptabel is.

Bepaalde werkzaamheden binnen deze waardering, waarbij wijzigingen worden aangebracht aan het landschap en de inrichting daarvan, zijn vergunningplichtig. Enkele voorbeelden van deze werkzaamheden zijn het wijzigen van de oppervlakteverharding van wegen en paden of het aanleggen of dempen van sloten en watergangen. Ook het vellen en rooien van bomen of het bebossen kunnen mogelijk cultuurhistorische waarden aantasten.

Wat kan er nog vergunningvrij?

14 Werkzaamheden die passen bij het normaal gebruiken van de bestemming of waarvoor reeds een omgevingsvergunning is verleend, kunnen nog steeds vergunningsvrij worden uitgevoerd. Bij vergunningsvrije onderhoudswerkzaamheden valt te denken aan het snoeien van bomen en struiken of het herstellen van straatwerk.

Wat moet ik doen om een vergunning te krijgen?

Bij een aanvraag voor omgevingsvergunning maakt u inzichtelijk wat de gewenste wijziging is. Hierbij wordt beoordeeld of de aanvraag bijdraagt aan het behouden of versterken van de cultuurhistorische waarde en of een eventuele aantasting van de waarde daarvan acceptabel is. Voor deze afweging wordt altijd een advies ingewonnen bij de onafhankelijke gemeentelijke adviescommissie.

Subsidie Instandhouding Erfgoed

Om de cultuurhistorische waarden van gemeentelijke monumenten, monumentale bouwwerken en cultuurhistorisch waardevolle gebouwen in stand te houden heeft de gemeente een subsidieregeling ingericht. Een bijdrage vanuit de subsidieregeling 'Instandhouding Erfgoed' is aan te vragen vanaf het moment dat het bestemmingsplan in werking treedt. Aanvragen kan via de website www.alphenaandenrijn.nl/erfgoed.

Deze regeling is gericht op een bijdrage aan het onderhouden van de waardevolle historische panden. Van de totaal te maken restauratiekosten is 30% subsidiabel met een maximum van €5.000,- voor gemeentelijke monumenten en monumentale bouwwerken en €3.000,- voor cultuurhistorisch waardevolle objecten. Subsidiabele kosten zijn de kosten die gemaakt worden voor het herstellen van monumentale onderdelen zoals het schilderwerk aan kozijnen, ramen en boeidelen of het herstellen van houtrot of gebroken dakpannen.

Alle subsidiabele werkzaamheden kunt u inzien in de Leidraad Instandhoudingskosten. Ook deze leidraad kunt u vinden op de website.

Erfgoedloket

Voor vragen over monumenten, cultuurhistorie, bijbehorende vergunning en de subsidieregeling is een Erfgoedloket ingericht.

Vragen kunnen per mail gesteld worden aan erfgoedloket@alphenaandenrijn.nl.

Fotografie: Josh Walet

